

Anne och Tony: Foto: Daniela-Maria Brandt.

RAPPORT FRÅN LUTAGRUPPEN

Vi i lutagruppen såg med spänd förväntan fram emot att åter få möta och lära oss av Tony Bailes och våra förhoppningar kom inte till skam, förstås. Med sig hade Tony sin fru, Anne van Royen, också hon en mycket framstående lutenist. De bådas personliga egenskaper och musikaliska insikter gjorde årets Liten Gitarrakademi till en höjdpunkt för oss lutenister. Till detta skall sedan läggas den fina kamratanda och brist på konkurrenstänkande som kännetecknat lutagrupperna även tidigare.

Tyvärr mötte alltför få lutenister upp, vilket är beklagligt med tanke på undervisningens höga kvalitet. Nåväl, lektionstimmarna var ändå välbesökta av ett flertal lutaintresserade gitarrister.

Vi som tidigare haft förmånen att bli undervisade av Tony har också kunnat följa hans egen musikaliska utveckling. Han har varje år kommit med något nytt, så också i år. Redan första kvällen fick vi uppleva något så unikt som duetter på barockluta, framförda av Tony och Anne van Royen. Medan skymningen sakta smög sig in i den vackra salen på Gripsnäs och vi kunde betrakta den underbara utsikten över Mälaren, omslöts vi av nya klanger från framför allt den franska barocken med musik av Gaultier och Mouton. För de flesta av oss var detta en helt ny klangvärld som ställer stora krav på både lyssnare och exekutörer. Musiken, som i tablaturen kan tyckas skäligen enkel och kanske amatörmässig, är intimt förknippad med lutan och dess speciella resonansenskaper och övertonsrikedom och kan omöjligt göras rättvisa på något annat instrument. Dessa franska mästare kände verkligen sina instrument och på flera sätt kan man nog anse att detta är en av höjdpunkterna.

punkterna i lutans utveckling. Det är en antydningarnas och klangernas musik där ett av de mest raffinerade ornamenten är tystnaden och pausen. Vi måste vara tack-samma för att det finns musiker som kan och vill göra denna musik levande för oss.

Dagen efter konserten gjorde Tony en uppföljning av denna med en föreläsning om fransk lutmusik och informerade om hur den skulle kunna uppföras. Musiken kräver framför allt en högt utvecklad högerhandsteknik och givetvis en djuplodande kännedom om barockens ornamenteringspraxis.

Den individuella undervisningen var i regel förlagd till förmiddagarna och hade mycket att ge också åhörarna. Tonys pedagogiska skicklighet är stor enligt min uppfattning och hans lektioner blir aldrig tråkiga. Anne van Royen hjälpte också till med den individuella undervisningen.

Eftermiddagarna ägnades åt föreläsningar, då vi behandlade, som tidigare nämnts, den franska lutmusiken. Fortsättningsvis berättade Tony om den spanska vihuelamusiken och dess speciella uppförandeproblem med utgångspunkt från Luys Milans El Maestro. Milans fantasior vinner t ex musikaliskt mycket på att spelas i ett betydligt snabbare tempo än vad vi är vana vid. Den speciella teknik, att med enbart pekfinger (=dedillo-tekniken) spela snabba löpningar (redobles), som bl a Milan nämner, demonstrerades också.

Anne van Royen talade vid en föreläsning om den tyska lutmusiken och den egenartade tyska tabulaturen, som vid ett ytligt betraktande kan förefalla svår och onödigt komplicerad. Emellertid tar det knappast många timmar att lära sig läsa även tysk tabulatur och den har en fördel framför övriga system genom att den lättare kan åskådliggöra stämföringen.

Om stämning av lutan och spelteknik berättade Tony i andra föreläsningar. Lutan med sina rörliga greppband ger exekutören möjlighet att få instrumentet så exakt stämt som det egna örat tillåter. Dessa möjligheter har med all säkerhet också utnyttjats av de gamla mästarna. Milan nämner t ex före en av sina fantasior att den klingar bättre om fjärde bandet skjutes något upp mot sadeln. Vi fick en demonstration av skillnaden mellan medeltonstemperatur och den liksvävande temperaturen. Vad beträffar speltekniken så skiljer den sig som bekant avsevärt mellan gitarr och luta och då framförallt vad avser högerhanden. Några moderna lutsolor med riktig pedagogik finns tyvärr inte, i regel måste man vända sig till förorden i de gamla tabulaturböckerna. Likheter i spelsätt finns emellertid mellan lutan och det begynnande 1800-talets gitarr. I vissa avseenden är t ex Giulianis övningar väl lämpade för luta. För vänsterhanden rekommenderades vi Abloniz' övningar, som är uppenbart effektiva.

Efter förslag från några i lutgruppen höll Tony slutligen en föreläsning om continuospel och gav där nyttiga tips om hur man kan gå tillväga för att lära denna svåra konst.

Tillfällen till samspel gavs också. Några av oss arbetade med duetter och hela gruppen var engagerad i att spela ensemble med musik från Henrik VIII:s hov. Dessa möjligheter till samspel upplever jag som mycket positiva och nyttiga.

Karl-Erik Gummeson dök upp flera dagar under kursen och med honom hade vi givande diskussioner om lut- och gitarrbyggande. Karl-Erik gjorde också en uppmätning av Tonys barockluta, en kopia efter Martin Hoffman.

Ett stimulerande avbrott under kursen utgjorde resan till Stockholm, där vi först besökte musikhistoriska museet. Tillsammans med Tony och Anne blev några av oss kvar en bra stund för att tillsammans med personal från museet studera bl a röntgenfotografier av en Tieffenbruckerluta. Medan övriga begett sig till Georg Bolins

verkstad studerade vi som var kvar luttabulaturer i tryck och manuskript på Musikaliska akademiens bibliotek och Kungl. biblioteket. Dagen avslutades med en tyvärr musikaliskt intetsägande konsert med den polska gruppen *Fistulatores Varsoviensis* i ett fullsatt musikmuseum.

Som helhet en mycket lyckad kurs i en utomordentligt vacker omgivning dit vi gärna återvänder.

Kennth Sparr

Från avslutningsceremonin på Gripsnäs' terrass mot Mälaren. Fr v Jörgen Rörby, Alice Artzt, Tony Bailes, Anne van Royen samt kursdeltagarna Mats Klingström och Lars Cedergren. Foto: Håkan Odeberg.

